

**Evaluatie kwaliteitstoetsing
Families First
2014-2020**

Ronald De Meyer
Marsha Philipsen
februari 2022

M.m.v. Harm Damen

Opdrachtgever

VanMontfoort B.V.
Polanerbaan 11
3447 GN Woerden
www.vanmontfoort.nl
Tel. 0348 - 481200
info@vanmontfoort.nl

Uitvoerder

Praktikon B.V.
Postbus 6909
6503 GK Nijmegen
www.praktikon.nl
tel. 024-3615480
info@praktikon.nl

© 2022 VanMontfoort B.V.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale verwerking of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VanMontfoort B.V.

No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

1. Inleiding

VanMontfoort heeft Praktikon gevraagd de kwaliteitsaspecten van Families First (FF) over de periode 2014-2020 te evalueren.

Families First is een intensieve, kortdurende, ambulante vorm van hulpverlening in de thuissituatie¹. FF is bedoeld voor gezinnen in een acute crisissituatie die dusdanig ernstig is dat de uithuisplaatsing van een of meer kinderen in het gezin dreigt. Het doel van FF is de aanwezige crisis op te lossen en de veiligheid in het gezin te vergroten, teneinde een uithuisplaatsing van een of meer van de kinderen te voorkomen.

Sinds 2001 worden bij alle FF trajecten kwaliteitsmetingen afgenomen. De dertien aspecten, die deel uitmaken van de Kwaliteitstoetsing FF geven inzicht in de doelgroep, de uitvoering van FF en het doel van FF. Ieder kwaliteitsaspect is geoperationaliseerd in een observeerbaar criterium en voorzien van een meetwijze. In dit rapport zijn de kwaliteitstoetsen van FF in de periode 2014-2020 geëvalueerd. Deze onderzoeksperiode is gekozen, omdat vanaf 2014 de dataverzameling van de kwaliteitstoetsing een grotendeels via het webbased programma BergOp (zie www.bergop.info) is uitgevoerd en voor de verwerking van de onderzoeksgegevens in rapportages een verwerkersovereenkomst tussen de Vereniging Spoedhulp Jeugd, die tot 1 januari 2020 FF inhoudelijk beheerde, en Praktikon was opgesteld. Vanaf 1 januari 2020 wordt FF inhoudelijk beheerd door VanMontfoort.

Ter vergelijking zal gerefereerd worden aan de beschreven resultaten van de kwaliteitsgegevens FF in de periode 2003-2010 (n=4493)². De centrale onderzoeksvragen van de gegevens uit de periode 2003-2010 betroffen de ontwikkeling van de verschillende kwaliteitsindicatoren in de loop der tijd (*in hoeverre is gedaan wat werd beoogd?*) en de samenhang tussen de kwaliteitsindicatoren en het doel van FF (*in hoeverre is uithuisplaatsing voorkomen*). Doel van de analyses in dit rapport was om in navolging van de eerdere publicatie over de periode 2003-2010 de getrouwheidshypothese voor FF nogmaals te toetsen. In dit rapport is voor de onderzoeksperiode 2014-2020 daarom de relatie tussen behandelingsgetrouwheid en het voorkomen van uithuisplaatsing opnieuw in kaart gebracht en vergeleken met de resultaten uit de periode 2003-2010. Er is ook opnieuw gekeken hoe de ontwikkeling van FF tussen 2014 en 2020 verliep. Dit doen we aan de hand van de volgende drie centrale onderzoeksvragen:

1. In hoeverre is de beoogde doelgroep bereikt?
2. In hoeverre is er behandelgetrouw gehandeld?
3. In hoeverre is uithuisplaatsing voorkomen?

Aanvullende onderzoeksvraag:

4. Is er een samenhang tussen de behandelgetrouwheid van FF en het voorkomen van uithuisplaatsing?

Om bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden zullen beschrijvende analyses (descriptieve en frequentieanalyses) en verklaringsgerichte analyses (logistische regressieanalyses) uitgevoerd worden. Uitgegaan wordt van de geoperationaliseerde

¹ Nji. (z.d.). *Interventie Families First*. Geraadpleegd op 26 oktober 2021, van <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Uitgebreide-beschrijving-Families-First.pdf>

² Damen, H., & Veerman, J.W. (2013). Voorkomen van uithuisplaatsing bij Families First door behandelingsgetrouw handelen. *Kind en Adolescent*, 3, 147-164.

kwaliteitsaspecten zoals beschreven in Tabel 3.1. In Hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven. In Hoofdstuk 3 worden de resultaten gepresenteerd in tabellen en figuren en in kaders beschreven. In Hoofdstuk 4 worden de bevindingen besproken. In de bijlage zijn de resultaten apart voor FF regulier weergegeven. Voor FF-LVG zijn de resultaten niet apart weergegeven vanwege de lage aantallen (N=257) voor de analyses. Hieronder wordt per onderzoeksvraag een samenvatting van de resultaten gegeven.

Samenvatting resultaten

1. In hoeverre is de beoogde doelgroep bereikt?

De **doelgroep** van FF in de periode 2014-2020 wordt goed bereikt: In 94% van de gezinnen is sprake van een acute crisis waarbij uithuisplaatsing van kinderen dreigt. Bij het overgrote deel van de geïndiceerde gezinnen was in deze periode een moedertype in het gezin aanwezig, in nog geen twee derde van de gezinnen een vaderstype. Meer dan een derde van de kinderen is uit een gezin met twee kinderen afkomstig. Bij 17% ging het om een LVG gezin. De crisistypes die het vaakst worden genoemd zijn chronische meervoudige problemen en ingrijpende gebeurtenissen. Ernstige gedragsproblemen is met 48% het type probleem dat het vaakst gerapporteerd is, gevolgd door multiprobleemgezin (27%), psychische problemen van ouders (26%) en mishandeling/verwaarlozing van de jeugdige (25%). In 97% van de behandelingen is vervolghulp geadviseerd.

2. In hoeverre is er behandelingsgetrouw gehandeld?

De **behandelingsgetrouwheid** van FF in de periode 2014-2020 is 88%; bij de gezinnen wordt gemiddeld aan 8,8 van de 10 kwaliteitsaspecten voldaan. Aan Doelgerichtheid (96%) wordt het meest voldaan, aan Beschikbaarheid (71%) het minst. Voor FF in de periode 2014-2020 geldt dat er aan minimaal 6 van de 10 aspecten (60%) moet worden voldaan wil er een significante invloed zijn van behandelingsgetrouwheid op het voorkomen van uithuisplaatsing. Wanneer aan 6 aspecten wordt voldaan is de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing 64%. Dit loopt op tot een kans van 85% indien er aan alle 10 kwaliteitsaspecten wordt voldaan (Tabel 3.3 en Figuur 3.2).

3. In hoeverre is uithuisplaatsing voorkomen?

Bij 80% is uithuisplaatsing voorkomen (Tabel 3.2). Dit is conform het criterium. Voor FF in de periode 2014-2020 geldt dat Tussenevaluatie en Doelevaluatie (de twee werkzame aspecten van FF) de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing significants vergroten. Snelheid, Doelgerichtheid, Specificiteit en Duur hebben een niet-significant positief effect op het voorkomen van uithuisplaatsing.

2. Methode

2.1 Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit gezinnen die tussen januari 2014 en december 2020 bij 15 jeugdhulporganisaties³ FF hebben ontvangen waarvoor door de gezinsmedewerker ook het kwaliteitstoetsingsregistratieformulier was ingevuld. De meeste gegevens (N=1358) komen uit het webbased programma BergOp en een deel komt nog uit data die in excelbestanden zijn ingevoerd (N=204). In totaal betrof dit 1562 gezinnen.

Voor het onderzoek werden de volgende voor FF geïndiceerde gezinnen geselecteerd.

- Zowel LVG gezinnen als reguliere gezinnen zijn meegenomen in de data-analyse (N dataset=1571).
- Zeven van de 10 uitvoeringscriteria moesten gescoord zijn, maximaal 3 mochten er missen (Het gaat om vraag 2 tot en met 11 van het kwaliteitstoetsingsformulier) (N=0 / N dataset=1571)
- Er moet aan minimaal 1 van de 10 uitvoeringscriteria zijn voldaan om te kunnen spreken van FF (bij 0 voldaan spreken we niet van FF) (N=2 / N dataset=1569)
- Vraag 13 (Na afsluiting van de hulp blijft het kind bij (een van) de ouders wonen zonder dat het er plannen tot uithuisplaatsing zijn) is het enige uitkomstcriterium (data van gezinnen met een missing op deze vraag werden niet meegenomen in de analyses) (N=7 / N dataset=1562).

De uiteindelijke onderzoeksgroep voor de analyses bestond na deze selectie uit 1562 gezinnen. Het ging hierbij om 864 jongens met een gemiddelde leeftijd van 9 jaar en 5 maanden ($SD = 5,4$) en 697 meisjes met een gemiddelde leeftijd van 10 jaar en 6 maanden ($SD = 5,3$). Van één jeugdige was het geslacht niet bekend. Tabel 2.1 geeft enkele andere kenmerken van de onderzoeksgroep zoals gezinskenmerken, crisistype, type probleem en advies voor vervolghulp (vraag 12 van het kwaliteitstoetsingsformulier).

Tabel 2.1 Kenmerken onderzoeksgroep (n = 1562)

<i>Kenmerk/categorie</i>	<i>N(Aanwezig)</i>	<i>%</i>
<i>Gezinskenmerken</i>		
Moedertype aanwezig	1554	95,5
Vadertype aanwezig	1552	63,5
Gezinsgrootte	1560	
1 kind	448	28,7
2 kinderen	584	37,4
3 kinderen	325	20,8
4 of meer kinderen	203	13,1
LVG gezin	1484	17,3
<i>Crisistype</i>	1562	
Ingrijpende gebeurtenissen	848	54,3
Faseovergangen bij aanmeldingen	471	30,2
Chronische meervoudige gezinsproblemen	871	55,8
Verzorgingsproblemen	244	15,6
Ander crisistype	141	9,0
<i>Type probleem</i>	1562	
LVB problemen jeugdige	181	11,6
Ernstige gedragsproblemen	754	48,3

³ De FF aanbieders met gegevens waren iHub (Altra), Ambiq, Cardea, Cosis, Elker, Enver, Jarabee, Pluryn, Jeugdhulp Friesland, Juvent, Stichting Juzt, Koraalgroep, Levvel (Levvel5), Oosterpoort en Parlan

Depressie jeugdige	119	7,6
Mishandeling/verwaarlozing jeugdige	391	25,0
Psychische problemen ouders (KOPP)	408	26,1
Verlavingsproblemen ouders (KVO)	107	6,9
Jeugdige uit multiprobleemgezin	418	26,8
Overige gezinsproblemen	239	15,3
Advies vervolghulp	1530	97,4

Noot. In de periode 2003-2010 zijn geen gezinskenmerken verzameld, waardoor de gegevens uit 2014-2020 niet te vergelijken zijn met de eerdere periode.

Uit Tabel 2 is af te lezen dat bij het merendeel van de jeugdigen (96%) een moedertype in het gezin aanwezig was. In 64% van de aangemelde gezinnen was een vader type aanwezig. Meer dan een derde van de kinderen is afkomstig uit een gezin met twee kinderen. In 17% van de aanmeldingen gaat het om een LVG gezin. De crisistypes die het vaakst worden genoemd zijn chronische meervoudige problemen en ingrijpende gebeurtenissen. Ernstige gedragsproblemen is met 48% het type probleem dat het vaakst gerapporteerd is, gevolgd door multiprobleemgezin (27%) psychische problemen ouders (26%) en mishandeling / verwaarlozing jeugdige (25%). De categorie overige gezinsproblemen werd met 15% ook vaak genoemd. Het betrof hier onder meer ADHD problematiek, huiselijk geweld, scheidingsproblemen, opvoedingsproblemen, loyaliteitsconflicten, medische problemen en huisvestingsproblemen. Er is in 97% van de behandelingen een vervolghulp geadviseerd.

2.2 Kwaliteitsinstrument

Het Kwaliteitstoetsingssysteem FF (KT-FF) is ontworpen om de kwaliteit van de uitvoering van FF in kaart te brengen⁴. De uitvoeringskwaliteit van FF is gedefinieerd naar de uitgangspunten en principes van het onderliggende Homebuilders model⁵ en het Nederlandse competentiemodel⁶. Op basis van deze pijlers zijn voor FF 13 kwaliteitsaspecten beschreven (zie Tabel 2.2). Hiermee is de behandelingstheorie van FF onderbouwd. Na afloop van FF registreert de hiervoor opgeleide gezinsmedewerker of bij een gezin wel (score '1') of niet (score '0') voldaan is aan het betreffende kwaliteitsaspect. De informatie met het KT-FF wordt vanaf 2003 systematisch verzameld en (half)jaarlijks gerapporteerd.

⁴ Veerman, J. W., & Damen, H. (2005). Kwaliteitstoetsing Families First: Het goede goed doen en dat ook laten zien. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 44, 195-205.

⁵ Kinney, J., Haapala, D., & Booth. C. (1991). *Keeping families together. The Homebuilders model*. New York: Aldine De Gruyter

⁶ Spanjaard, H., & Haspels, M. (2005). *Families First. Handleiding voor gezinsmedewerkers (6e druk)*. Utrecht/ Amsterdam: NIZW/ SWP.

Tabel 2.2. Kwaliteitscriteria FF

1. Het gezin bevindt zich in een acute crisis waarbij sprake is van dreigende uithuisplaatsing van één of meer kinderen.
 2. Binnen 24 uur na acceptatie door FF vindt het eerste face-to-face contact van de gezinsmedewerker met (een deel van) het gezin plaats.
 3. Op de eerste, tweede of derde dag na het eerste face-to-face contact zijn er doelen gesteld met minstens een gezinslid.
 4. Er wordt minimaal 7 uur per week hulp verleend in face-to-face contacten.
 5. Een derde deel van de face-to-face contacten met het gezin valt buiten kantoortijd.
 6. Minimaal de helft van de uitgevoerde technieken is specifiek.
 7. De gezinsmedewerker evalueert met het gezin uiterlijk op dag 16 de doelen van dag 3 en formuleert evt. nieuwe doelen met het gezin.
 8. Een behandeling die conform hulpplan wordt afgesloten duurt maximaal 31 dagen.
 9. Bij afsluiting hulp worden de doelen van dag 3 en tussenevaluatie, geëvalueerd door de gezinsmedewerkers met alle betrokken gezinsleden.
 10. De teamleider overlegt minimaal eenmaal per week in individuele werkbegeleiding met de gezinsmedewerker over het gezin.
 11. De plaatsvertrager is gedurende de behandeling op minimaal twee momenten aanwezig.
 12. Er wordt een advies uitgebracht over het al dan niet wenselijk zijn van vervolghulpverlening voor het gezin, ouder(s) of kind(eren).
 13. Na afsluiting van de hulp blijft het kind bij (een van) de ouders wonen zonder dat er plannen tot uithuisplaatsing zijn.
-

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de onderzoeksvragen uit de inleiding weergegeven. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn in Tabel 3.1 de kwaliteitsaspecten uit Tabel 2.2 geoperationaliseerd in bereikte doelgroep, behandelingsgetrouwheid en een uitkomstmaat: één aspect meet de bereikte doelgroep (vraag 1), 10 kwaliteitsaspecten hebben betrekking op de behandelingsgetrouwe uitvoering van FF (vraag 2 t/m 11) en één aspect (vraag 13) is betreft de uitkomstmaat ‘voorkomen van uithuisplaatsing’.

Tabel 3.1 Operationalisatie kwaliteitsaspecten via het KT-FF*

Bereikte doelgroep	Score 0: niet behorend tot doelgroep 1: wel behorend tot doelgroep
1 Urgentie problematiek	Het gezin bevindt zich (1) in een acute crisis waarbij (2) sprake is van een dreigende uithuisplaatsing van één of meer kinderen.
Behandelingsgetrouwheid (van de uitvoeringsaspecten)	<i>Score per aspect</i> 0: niet voldaan of 1: wel voldaan <i>Score voor de gezamenlijke aspecten (somscore)</i> Scoringsbereik: 0 (aan geen van de aspecten voldaan) t/m 10 (aan alle 10 aspecten voldaan). Wanneer gemiddeld aan 80% van de uitvoeringsaspecten is voldaan dan is de behandelingsgetrouwheid goed te noemen.
2 Snelheid start	Binnen 24 uur na acceptatie door FF vindt het eerste face-to-face contact van de gezinsmedewerker met (een deel van) het gezin plaats.
3 Doelgerichtheid	Op de eerste, tweede of derde dag na het eerste face-to-face contact zijn er doelen gesteld met minstens één gezinslid.
4 Intensiteit	Er wordt minimaal zeven uur per week hulp verleend in face-to-face contacten
5 Beschikbaarheid	Een derde deel van de face-to-face contacten met het gezin valt buiten kantoortijd.
6 Specificiteit methodiek	Minimaal de helft van de uitgevoerde technieken is specifiek.
7 Tussenevaluatie	De gezinsmedewerker evalueert met het gezin uiterlijk op dag zestien de doelen die op dag drie geformuleerd zijn en formuleert evt. nieuwe
8 Duur	Een behandeling die conform hulpplan wordt afgesloten duurt maximaal 31 dagen.
9 Doeevaluatie	Bij afsluiting van de hulp worden de doelen die op dag drie en bij de tussenevaluatie zijn geformuleerd, geëvalueerd door de gezinsmedewerkers met alle betrokken gezinsleden.
10 Begeleiding gezinsmedewerkers	De teamleider overlegt minimaal eenmaal per week in individuele werkbegeleiding met de gezinsmedewerker over het in behandeling zijnde gezin.
11 Betrokkenheid plaatser	De plaatser is gedurende de behandeling op minimaal twee momenten aanwezig.
Uitkomstcriterium Voorkomen uithuisplaatsing	Score 0: uithuisplaatsing niet voorkomen 1: uithuisplaatsing wel voorkomen
13 Woonsituatie bij afsluiting	Na afsluiting van de hulp blijft het kind bij (een van) de ouders wonen zonder dat er plannen tot uithuisplaatsing zijn. Wanneer in 80% van de behandelingen aan dit aspect is voldaan is dit criterium behaald.

* Het kwaliteitsaspect ‘Vervolg hulp’ (vraag 12 uit Tabel 2.2) is in de operationalisatie van de kwaliteitsaspecten buiten beschouwing gelaten omdat dit aspect betrekking heeft op de periode na FF en alleen gaat over het feit of er al dan geen advies voor eventuele vervolghulp is gegeven.

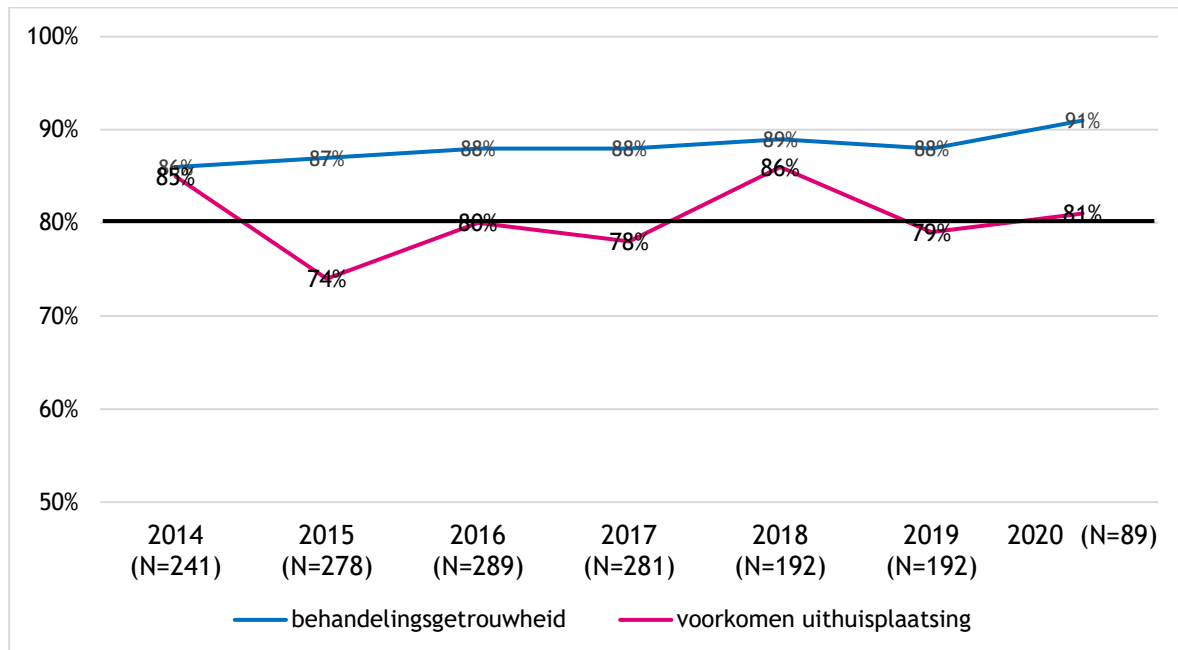
Tabel 3.2 Doelgroep, behandelingsgetrouwheid en voorkomen uithuisplaatsing (n=1562)

	Ja	%
Bereiken doelgroep		
Aantal gezinnen dat behoort tot de doelgroep	1460	94
Behandelingsgetrouwheid		
	Gem %	SD
<i>Gemiddeld aantal aspecten waarin per gezin aan wordt voldaan</i> <i>(% behaald van de 10 uitvoeringsaspecten)</i>	8,78	1,50
	Ja	%
<i>Aantal gezinnen dat aan een aspect voldoet</i>		
Snelheid start	1416	91
Doelgerichtheid	1506	96
Intensiteit	1329	85
Beschikbaarheid	1115	71
Specificiteit methodiek	1423	91
Tussentijdse evaluatie	1367	88
Duur	1332	85
Doevaluatie	1410	90
Begeleiding gezinsmedewerkers	1401	90
Betrokkenheid plaatser	1411	90
Voorkomen uithuisplaatsing		
Aantal gezinnen waarbij uithuisplaatsing aangemelde kind(eren) is voorkomen	1251	80

SD=standaarddeviatie.

De **doelgroep** van FF wordt goed bereikt (94%). De **behandelingsgetrouwheid** van FF is 88% (vergelijkbaar met eerdere analyses; 86%); bij de 1652 gezinnen wordt gemiddeld aan 8,8 van de 10 kwaliteitsaspecten voldaan. Doelgerichtheid scoort het hoogst met 96%. Beschikbaarheid scoort met 71% het laagst. In 2003-2010 scoorde intensiteit het laagst met 74% **Uitkomsten:** bij 80% is uithuisplaatsing voorkomen, dit was 88% in 2003-2010.

Figuur 3.1. Stabiliteit behandelingsgetrouwheid en voorkomen uithuisplaatsing over de jaren heen (de zwarte lijn bij 80% geeft het criterium aan om van behaald te spreken)

De mate van behandelingsgetrouwheid is bepaald door per gezin het percentage criteria te berekenen dat aan de 10 uitvoeringscriteria voldoet (bijvoorbeeld aan 7 van de 10 voldaan = 70%). Omdat bij de selectie van de gezinnen maximaal drie uitvoeringscriteria mochten ontbreken is er in geval van een missende waarde van uitgegaan dat niet aan het betreffende criterium is voldaan (dus een missende waarde krijgt score 0).

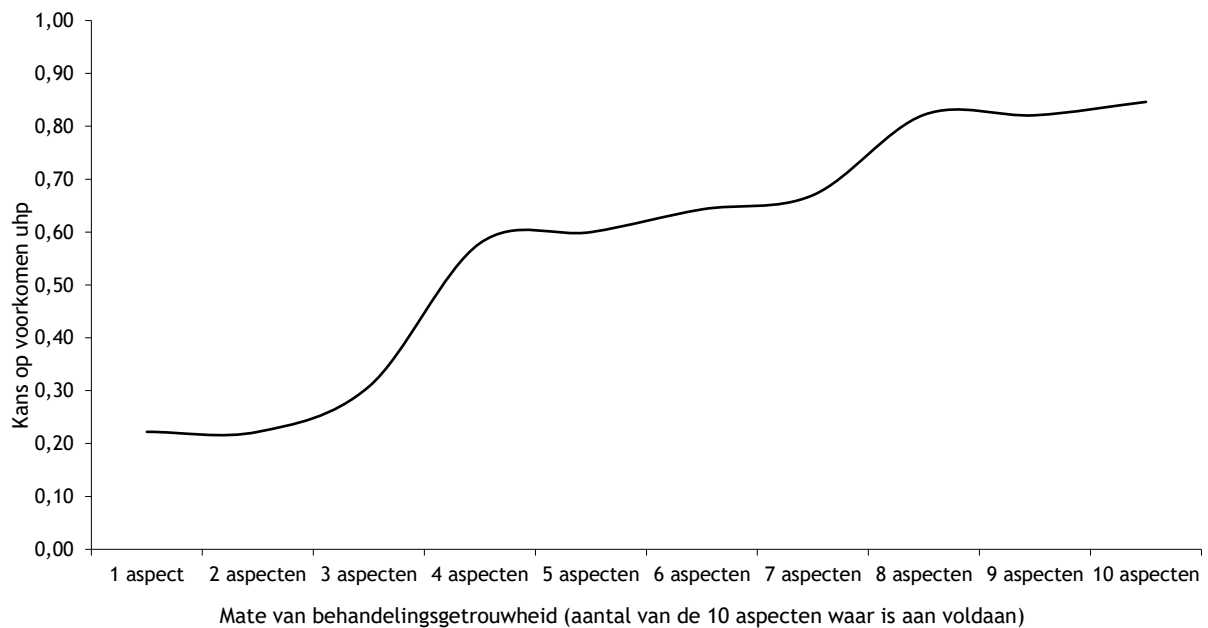
Figuur 3.1 laat zien dat de behandelingsgetrouwheid vrij stabiel over de jaren heen is, zelfs geleidelijk toegenomen is (bereik 86% in 2014, 91% in 2020). In de periode 2003-2010 lag de behandelingsgetrouwheid tussen 80% in 2004 en 91% in 2010). Het voorkomen van uithuisplaatsing daarentegen laat meer fluctuaties over de jaren heen zien, met een bereik tussen 74% in 2015 en 86% in 2018. Een Oneway ANOVA met 'voorkomen uithuisplaatsing' als afhankelijke variabele en 'behandeljaar' als onafhankelijke variabele geeft een significant effect ($F(6) = 2,600, p < .05$). De Post hoc toets geeft aan dat de jaren 2015 en 2017 significant afwijken van de jaren 2014 en 2018. Tussen 2003 en 2010 lag het voorkomen van uithuisplaatsing hoger: tussen 86% (2003) en 91% (2004, 2008).

Tabel 3.3 Behandelingsgetrouwheid (aantal aspecten) en voorkomen uithuisplaatsing (n=1562)¹

	B	S.E.	Kans(model) op voorkomen uithuisplaatsing
Constante	-0,51	0,73	
<i>Behandelingsgetrouwheid</i> (ref.: aan 1 of 2 aspecten voldaan)			22%
aan 3 aspecten voldaan	0,44	1,00	31%
aan 4 aspecten voldaan	1,57	0,93	58%
aan 5 aspecten voldaan	1,66	0,92	60%
aan 6 aspecten voldaan	1,84 *	0,85	64%
aan 7 aspecten voldaan	1,96 *	0,83	67%
aan 8 aspecten voldaan	2,78 **	0,82	82%
aan 9 aspecten voldaan	2,78 **	0,81	82%
aan 10 aspecten voldaan	2,96 ***	0,81	85%
Nagelkerker pseudo R ²	0,066		

¹ Voor gezinnen die behoren tot de doelgroep. De resultaten zijn gebaseerd op logistische regressieanalyses. Indien er significante verschillen zijn, is dit aangegeven (*** $p < 0,001$ ** $p < 0,01$ * $p < 0,05$).

Figuur 3.2. Behandelingsgetrouwheid (aantal aspecten) en kans op voorkomen uithuisplaatsing (kansmodel voor FF-totaal)

Voor FF in de periode 2014-2020 geldt dat er aan minimaal 6 van de 10 aspecten (60%) moet worden voldaan wil er een significante invloed zijn van behandelingsgetrouwheid op het voorkomen van uithuisplaatsing. In 2003-2010 moest aan 5 aspecten zijn voldaan om een significant effect te bereiken. Wanneer aan 6 aspecten wordt voldaan is de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing 64%. Dit loopt op tot een kans van 85% indien er aan alle 10 kwaliteitsaspecten wordt voldaan (Tabel 3.3 en Figuur 3.2). In 2003-2010 was de kans middels 5 aspecten 74% en liep de kans op tot 93%.

Tabel 3.4 Behandelingsgetrouwheid (afzonderlijke aspecten) en voorkomen uithuisplaatsing (n=1562)¹

	Exp(B)	WALD
Snelheid	1,47	3,25
Doelgerichtheid	1,36	0,88
Intensiteit	0,67 ⁻¹	3,63
Beschikbaarheid	0,90 ⁻¹	0,46
Specificiteit	1,11	0,21
Tussenevaluatie	3,91 ***	46,79
Duur	1,22	1,21
Doevaluatie	2,19 ***	12,61
Begeleiding	0,88 ⁻¹	0,34
Betrokkenheid	0,85 ⁻¹	0,53
CHI ² (df=10)	361 (df=10; sig: 0,00)	

¹ Deze criteria leveren een negatieve bijdrage aan het voorkomen van uithuisplaatsing. De resultaten zijn gebaseerd op logistische regressieanalyses. Indien er significante verschillen zijn, is dit aangegeven (** $p < 0,001$ * $p < 0,01$ $p < 0,05$).

In de periode 2014-2020 geldt voor FF dat Tussenevaluatie en Doevaluatie de twee werkzame factoren zijn, die de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing significant vergroten. Specificiteit en Duur hebben een niet-significant positief effect op het voorkomen van uithuisplaatsing, evenals Snelheid en Doelgerichtheid. In de periode 2003-2010 waren er vier werkzame factoren gevonden: naast Tussenevaluatie en Doevaluatie ook Specificiteit en Duur. Intensiteit, Beschikbaarheid, Begeleiding en Betrokkenheid plaatser hebben een niet-significante negatief effect op het voorkomen van uithuisplaatsing. In 2003-2010 hadden Beschikbaarheid, Begeleiding en Betrokkenheid een niet-significant positief effect op het voorkomen van uithuisplaatsing. Snelheid en doelgerichtheid hadden toen een niet-significante negatief effect op het voorkomen van uithuisplaatsing. Intensiteit was in 2003-2010 significant negatief, nu niet-significant negatief.

4. Discussie

In dit onderzoek is de uitvoering van FF aan de hand van verzamelde gegevens in de periode 2014-2020 getoetst conform een eerder onderzoek naar FF over de periode 2003-2010². Van 1562 gezinnen, waarvoor in de periode 2014-2020 de kwaliteitstoetsing FF is ingevuld door gezinsmedewerkers, zijn de gegevens geanalyseerd. De drie onderzoeksthema's die hierbij centraal stonden betroffen 1. het bereiken van de doelgroep, 2. het behandelingsgetrouw werken en 3. het behalen van het doel, d.i. het voorkomen van uithuisplaatsing. Als het voldoen aan de kwaliteitsaspecten een maat is voor de relevantie dan betekent dit dat de huidige kwaliteitsaspecten voor FF *allemaal* relevant zijn; 94% van de aangemelde gezinnen bij FF behoort tot de doelgroep, bij 88% van de FF-gezinnen wordt gemiddeld voldaan aan de behandelingsgetrouwheid, en bij 80% van de gezinnen is uithuisplaatsing bij afsluiting FF voorkomen. Bovendien blijkt dat als er meer aan de kwaliteitsaspecten van FF wordt voldaan, de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing toeneemt. Deze bijdrage wordt significant als er aan *minimaal zes van de tien* uitvoeringsaspecten wordt voldaan. De behandelingsgetrouwheid van FF blijkt over de jaren heen vrij stabiel. Het voorkomen van uithuisplaatsing laat per jaar meer schommelingen zien waarin het behandeljaar 2015, het jaar van de transitie, een uitschieter naar beneden laat zien.

Naast de bijdrage van het aantal aspecten dat benodigd is om het doel, het voorkomen van uithuisplaatsing, te bereiken is ook gekeken naar de bijdrage van de specifieke uitvoeringsaspecten. Of een specifiek kwaliteitsaspect relevant is, hangt af van het (mogelijk) effect dat het betreffende aspect heeft op de uitkomst (voorkomen van uithuisplaatsing). Twee specifieke aspecten (Tussenevaluatie en Doeevaluatie) blijken de kans op het voorkomen van uithuisplaatsing significant te vergroten. Vier aspecten (Snelheid, Doelgerichtheid, Specificiteit en Duur) leveren *in mindere mate* (d.i. *niet significant*) ook een positieve bijdrage aan het voorkomen van uithuisplaatsing.

We constateren verder dat er aanzienlijke verschuivingen in de bijdrage van de uitvoeringscriteria ter voorkoming van uithuisplaatsing in de periode 2014-2020 zijn gevonden ten opzichte van de periode 2003-2010. Zo zijn er in 2014-2020 nog maar twee werkzame aspecten aantoonbaar van invloed op het voorkomen van uithuisplaatsing. In 2003-2010 werden er nog vier aspecten gevonden. Er zijn in de periode 2014-2020 geen aspecten gevonden die aantoonbaar negatief bijdragen aan uithuisplaatsing, in 2003-2010 was het aspect Intensiteit nog een factor die de kans op uithuisplaatsing juist vergrootte: met andere woorden in de eerste onderzoeksperiode (2003-2010) was het minimum aantal van 7 face-to-face contacten contraproductief om uithuisplaatsing te voorkomen. Deze sterke relatie werd in het huidige onderzoek als zodanig niet meer gevonden.

Tot slot een kanttekening bij het huidige onderzoek: de analyses in dit rapport zijn op 1562 cases uitgevoerd, in de vergelijkingsperiode 2003-2010 werden het analyses uitgevoerd met meer dan 4000 cases. De power voor de analyses is hiermee beduidend minder dan in het vergelijkingsonderzoek uit 2013². Dit heeft er toe geleid dat bij de analyses over het aantal benodigde kwaliteitscriteria om uithuisplaatsing te voorkomen het voldoen aan 1 of 2 aspecten bij elkaar genomen zijn om de analyses uit te kunnen voeren. In Tabel 3.3 is daarom het voldoen aan 1 of 2 uitvoeringscriteria als referentie gekozen. In de periode 2003-2010 was voldoen aan 1 criterium het referentiepunt².

Bijlage 1: Resultaten voor (enkel) FF regulier

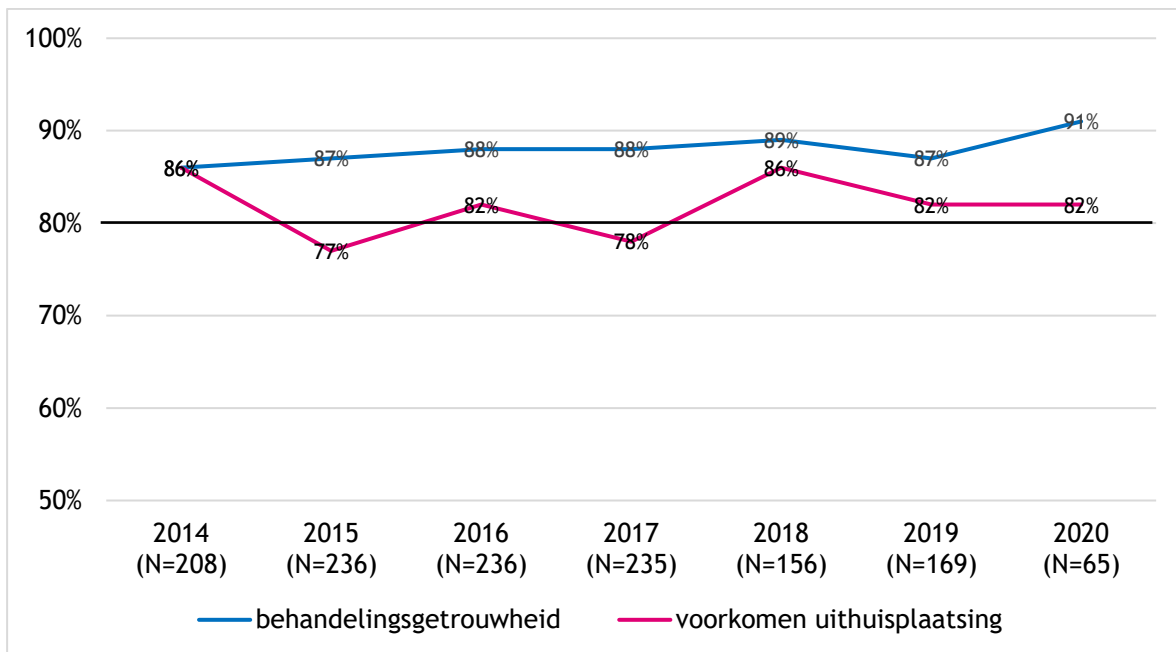
Tabel B1. Gezinskenmerken FF regulier (n = 1305)

<i>Kenmerk/categorie</i>	<i>N(Aanwezig)</i>	<i>%</i>
<i>Gezinskenmerken</i>		
Moedertype aanwezig	1298	95,1
Vadertype aanwezig	1297	64,9
<i>Gezinsgrootte</i>		
1 kind	368	28,2
2 kinderen	486	37,3
3 kinderen	280	21,5
4 of meer kinderen	169	13,0
<i>Crisistype</i>		
Ingrijpende gebeurtenissen	693	53,1
Faseovergangen bij aanmeldingen	404	31,0
Chronische meervoudige gezinsproblemen	724	55,5
Verzorgingsproblemen	177	13,6
Ander crisistype	117	9,0
<i>Type probleem</i>		
LVB problemen jeugdige	52	4,0
Ernstige gedragsproblemen	646	49,5
Depressie jeugdige	108	8,3
Mishandeling/verwaarlozing jeugdige	323	24,8
Psychische problemen ouders (KOPP)	348	26,7
Verzorgingsproblemen ouders (KVO)	88	6,7
Jeugdige uit multiprobleemgezin	330	25,3
Overige gezinsproblemen	212	16,2
<i>Advies vervolghulp</i>	1245	95,4

Tabel B2. Doelgroep, behandelingsgetrouwheid en voorkomen uithuisplaatsing (n=1305)

	Ja	%
Bereiken doelgroep		
Aantal gezinnen dat behoort tot de doelgroep	1218	94
Behandelingsgetrouwheid		
	Gem %	SD
<i>Gemiddeld aantal aspecten waarin per gezin aan wordt voldaan (% van de 10 uitvoeringsaspecten)</i>	8,78	1,50
	Ja	%
<i>Aantal gezinnen dat aan een aspect voldoet</i>		
Snelheid start	1176	90
Doelgerichtheid	1257	96
Intensiteit	1098	84
Beschikbaarheid	933	72
Specificiteit methodiek	1185	91
Tussentijdse evaluatie	1150	88
Duur	1123	86
Doevaluatie	1184	91
Begeleiding gezinsmedewerkers	1175	90
Betrokkenheid plaatser	1175	90
Voorkomen uithuisplaatsing		
Aantal gezinnen waarbij uithuisplaatsing aangemelde kind(eren) is voorkomen	1060	81

Figuur B1. Stabiliteit behandelingsgetrouwheid en voorkomen uithuisplaatsing over de jaren heen

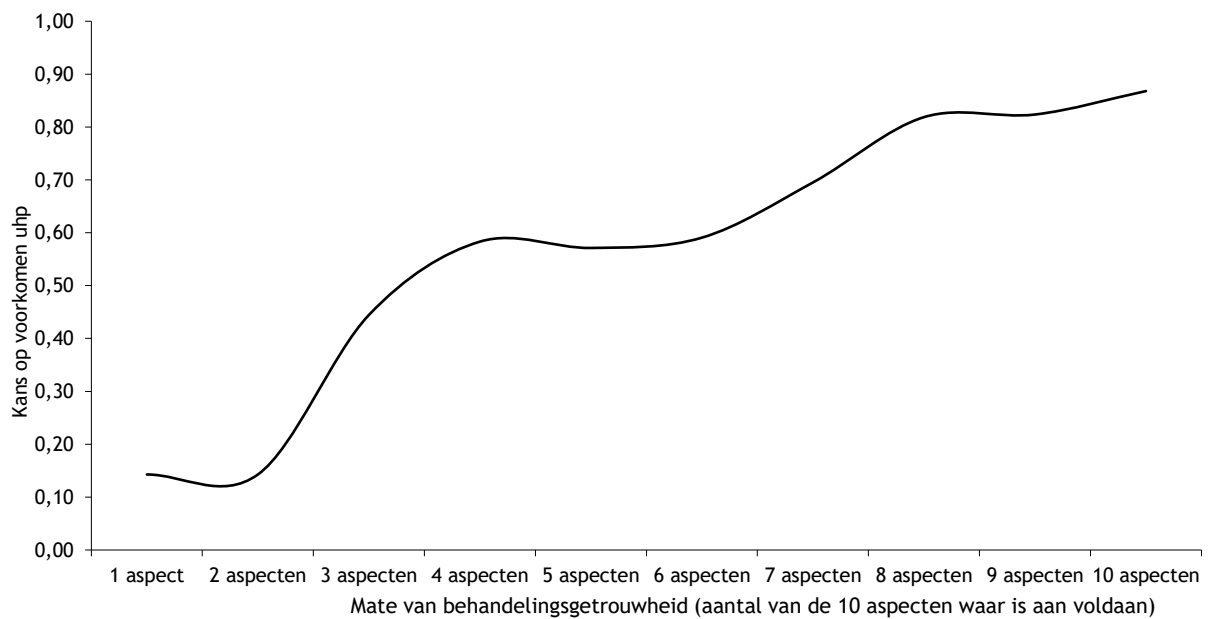

Tabel B3. Behandelingsgetrouwheid (aantal aspecten) en voorkomen uithuisplaatsing (n=1305)¹

	B	S.E.	Kans(model) op voorkomen uithuisplaatsing
Constante	-1,79	1,08	
<i>Behandelingsgetrouwheid</i> (ref.: aan 1 of 2 aspecten voldaan)			14%
aan 3 aspecten voldaan	1,57	1,27	44%
aan 4 aspecten voldaan	2,13	1,23	58%
aan 5 aspecten voldaan	2,08	1,21	57%
aan 6 aspecten voldaan	2,16	1,12	59%
aan 7 aspecten voldaan	2,62 *	1,07	70%
aan 8 aspecten voldaan	3,30 **	1,10	82%
aan 9 aspecten voldaan	3,33 **	1,09	82%
aan 10 aspecten voldaan	3,68 **	1,09	87%
Nagelkerker pseudo R ²	0,075		

¹ Voor gezinnen die behoren tot de doelgroep. De resultaten zijn gebaseerd op logistische regressieanalyses. Indien er significante verschillen zijn, is dit aangegeven (** $p < 0,001$ ** $p < 0,01$ * $p < 0,05$).

Figuur B2. Behandelingsgetrouwheid (aantal aspecten) en kans op voorkomen uithuisplaatsing (kansmodel voor FF-regulier)

Tabel B4. Behandlingsgetrouwheid (afzonderlijke aspecten) en voorkomen uithuisplaatsing (n=1305)¹

	Exp(B)	WALD
Snelheid (2)	1,31	1,21
Doelgerichtheid (3)	1,30	0,50
Intensiteit (4)	0,65 ⁻¹	3,30
Beschikbaarheid (5)	1,14	0,54
Specificiteit (6)	1,11	0,15
Tussenevaluatie (7)	3,72 ***	31,77
Duur (8)	1,41	2,67
Doevaluatie (9)	2,19 ***	8,82
Begeleiding (10)	1,13	0,24
Betrokkenheid (11)	0,91 ¹	0,14
CHI ² (df=10)	327 (df=10; sig: 0,00)	

¹ Deze criteria hebben een negatieve bijdrage tot het voorkomen van uithuisplaatsing. De resultaten zijn gebaseerd op logistische regressieanalyses. Indien er significante verschillen zijn, is dit aangegeven (** $p < 0,001$ * $p < 0,01$ $p < 0,05$).

Colofon

Praktikon BV is een zelfstandige en onafhankelijke organisatie voor onderzoek en ontwikkeling in de jeugdzorg en onderwijsgerelateerde zorg. Praktikon wil instellingen voor jeugdzorg en scholen voor speciaal onderwijs helpen hun werk bij de aanpak van opgroei- en opvoedingsproblemen zo goed mogelijk te doen. Praktikon hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van het werk en aan het verantwoorden hiervan. Vanuit deze doelstellingen wordt samengewerkt met de Radboud Universiteit Nijmegen en entrea lindenhout, een organisatie voor jeugdzorg, onderwijs, onderzoek in Gelderland.

Over de auteurs

Dr. Ronald De Meyer en Marsha Philipsen, Msc zijn als senior onderzoeker werkzaam bij Praktikon

Dr. Harm Damen is programmaleider Onderzoek & Innovatie bij VIGO

Het hier gerapporteerde onderzoek is uitgevoerd in opdracht van VanMontfoort.